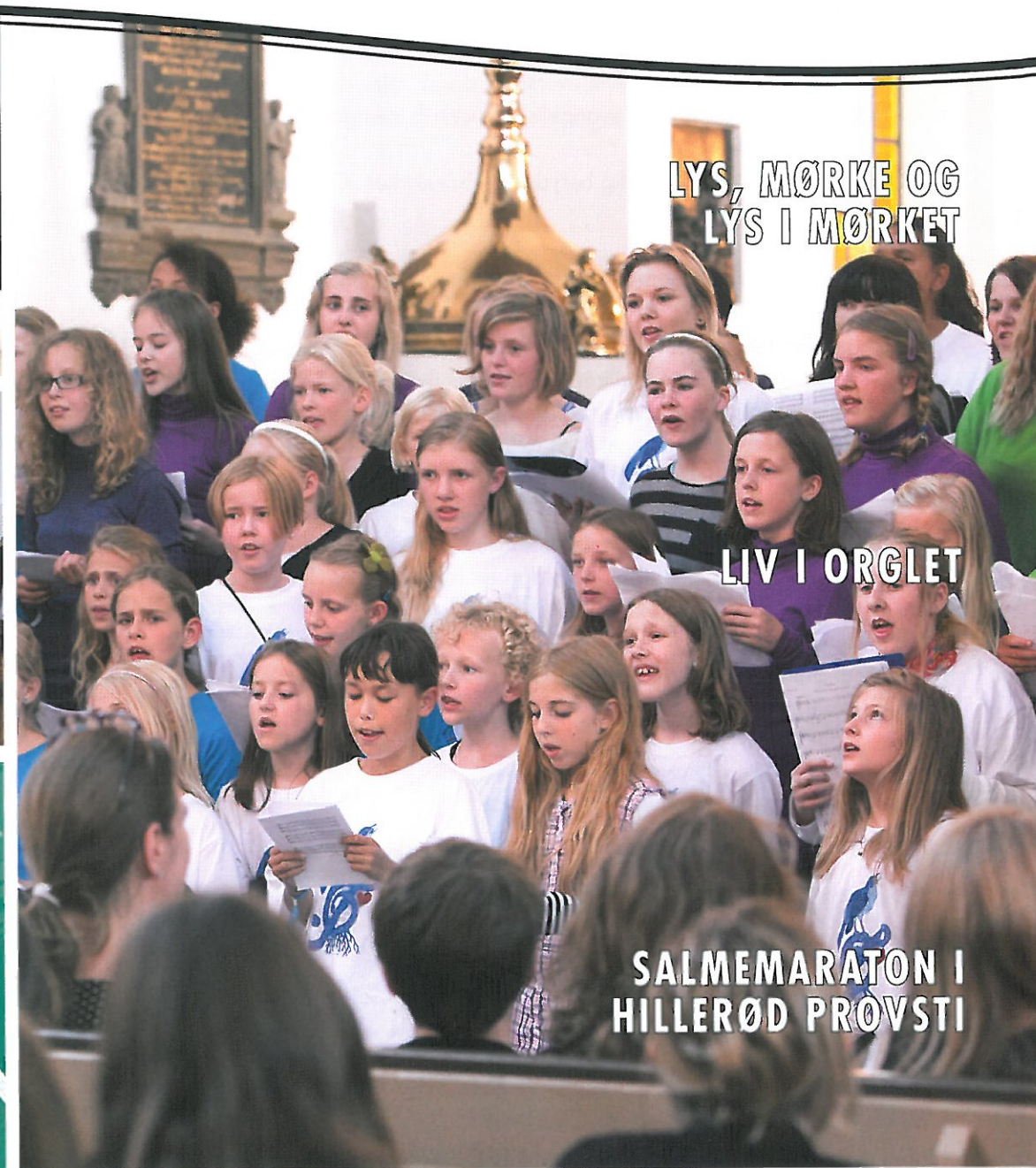

KIRKEN UNDERVISER

– Det aktuelle tidsskrift for kirkens pædagogik og undervisning

LYS, MØRKE OG
LYS I MØRKET

LIV I ORGLET

SALMEMARATON I
HILLERØD PROVSTI

Juni | 2014

2

TEMA:

MUSIK I KIRKELIG UNDERVISNING

Undervisningsmodeller | Praktisk pædagogisk arbejde | Kirkeligt børne- og ungdomsarbejde | Andagter og gudstjenester | Anmeldelser og litteratur

Forord

Det er efterhånden blevet klart, at den væsentligste grund til at vi fik en folkelig reformation af kirken i Danmark skyldes Martin Luthers protestsange. For ligeså snart salmerne var blevet oversat til dansk, blev de sunget i menighederne, og dermed var det evangeliske budskab trængt igennem, og reformationen fuldført.

Derfor har musikken en helt særlig betydning i folkekirken. Og det bør den fortsat have!

Temaet i dette nummer er derfor Musik i kirkelig undervisning.

Over det ganske land eksperimenteres der med nye måder at bruge musikken på – både sammen med konfirmander og minikonfirmander, skoleklasser, korsangerne og mange andre steder. Musik i kirken skaber glæde, engagement og kan være et afsæt til at reflektere over fællesskabets for evangeliets forkyndelse.

Også Bibelselskabet har indset, at der må musik til. Og i populærmusikken findes der masser af eksempler på, hvordan de bibelske fortællinger og hele kristendommens tankegods har sat deres aftryk.

Vi håber, at artiklerne kan give jer inspiration til det musikalske arbejde i netop jeres sogn.

*Per Vibskov Nielsen
Preben Medom Hansen*

Kirken Underviser

- er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning
- praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde
- undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne
- forslag til andagter og gudstjenester
- teologisk-pædagogisk information
- anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed

www.kirken-underviser.dk

Redaktion:

Anne Marie Boile Nielsen,
Mette Carlsen,
Charlotte Chammon,
Per Vibskov Nielsen (ansvh.),
Preben Medom Hansen (ansvh.),
René Høeg,
Hanne Høgild,
Pernille Nærvig Petersen
Jens Rasmussen.

Redaktionssekretær:

Anne Marie Boile Nielsen
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg,
tlf.: 60 77 32 78

Forside: Fra landsstævne i FUK, 2012

© fotograf Christian Roar Pedersen

Sats & layout:

Lena Maria Rasmussen

Unitas Forlag a/s

Tryk: Tarm Bogtryk

ISSN: 1602-2785

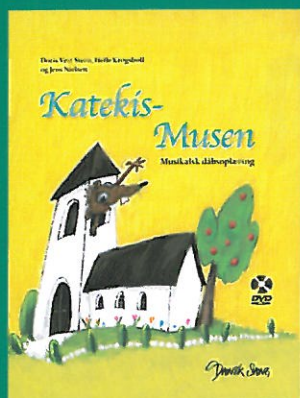
Abonnement:

Årsabonnement (4 numre) kr. 299,-
Løssalg kr. 80,-

Henvendelse til:

Kirken Underviser c/o Unitas Forlag
Frederiksberg Allé 10
1820 Frederiksberg C
tlf.: 36 16 64 81
E-mail unitas@unitasforlag.dk

Indhold

- 04** KORUNDERVISNING SOM
MUSIKALSK OG KIRKELIG DANNELSE
af Marianne Christiansen

- 08** INTERVIEW MED HANS HOLM
af Preben Medom Hansen

- 10** LYS OG MØRKE I SALMER
af Line Brandt

- 12** LYDSPOR FRA BIBELEN
af Lisbeth Elkjær Øland

- 13** JESUS WALKS
af Per Vibskov Nielsen

- 14** LIV I ORGLET
af Preben Medom Hansen

- 16** SALMEMARATON
af Charlotte Chammon

- 18** BOGANMELDELSER

Korundervisningen som musikalsk og kirkelig dannelse

Hvad skal musikken og sangen i kirken? Den skal være der som lovsang til Gud, som troens udtryk – og også som en gave til mennesker, til opbyggelse, dannelse og glæde.

Af biskop Marianne Christiansen,
Haderslev Stift • mch@km.dk

» Krop og sjæl og ånd hører sammen og taler sammen i sangen. Her er det hele menneske i sving og svingninger.

Musikken og sangen og oplæringen af børn og unge i musik har en helt særlig plads i den evangelisk-lutherske gren af kirken og dermed i folkekirken.

Luther var som bekendt begejstret for musikken som kunst og som teologiens søster, der forkynnder evangeliet for hjertet ved at gøre glad. Begejstringen satte skub i den højtudviklede musik og sang, der præger og skal præge den lutherske gudstjeneste. Musikken er både en stor del af kirkens mission: at give evangeliet videre - og af dens vision: den evige lovsang, som fuldendes i evigheden "i kor med alle engle".

Efter reformationen: obligatorisk korsang

I forordet til den første reformatriske korsalmebog (1524) skriver Luther, at salmerne skal udsættes for

fire stemmer, dels for skønhedens og Guds æres skyld, dels for ungdommens musikalske opdragelses skyld. For, som han skriver et andet sted: Musikken er "herskerinde og opdragerske" over de følelser, som ellers er herrer over menneskets handlinger.¹

Reformationen er i høj grad en sangbevægelse og en pædagogisk bevægelse. Børnene skal lære at synge. Det ses klart af sangundervisningens plads i den skoleordningen efter reformationen i Danmark, Kirkeordinansen af 1539: Ud af de 37 ugentlige undervisningstimer i købstadsskolerne beslaglagdes de 16 timer af henholdsvis sangundervisning og medvirken ved den daglige sanggudstjeneste i kirken: "Fra klokken tolv til et skal børnene kun synge, for at de må lære at synge, ikke kun af vane, men også

af kunst, ikke kun enstemmigt, men flerstemmigt".

Børnenes (d.v.s. drengenes) medvirken som kor ved højmessens var obligatorisk. Børnekorsangen opfattedes som noget helt grundlæggende i enhver større kirke - også i den senere forordning Kirkeritualet fra 1685.

Øvelse gør os bedre til at leve

Nu består visioner jo ikke i at se bagud og længes tilbage, (og det synes jeg personligt heller ikke er ønskværdigt, eftersom jeg med mit køn aldrig havde fået lov at synge med dengang). Men fornyelse og visioner springer ofte ud fra at gribe tilbage til forrige tiders idéer og føre dem videre på en ny måde.

At sangen i kirken er noget, man skal øve sig på og oplæres i, er må-

» Kunsten er ikke en "aktivitet", men et billede af evigheden, og det gør os bedre til at leve, når vi øver os i den.

ske ikke et populært synspunkt i en tid, hvor der godt nok spejdes efter talent og X-faktor, men hvor det er hævdvundet synspunkt, at i kirken må det ikke være svært. Det skal være for alle, uden forudsætninger. Frygten for det elitære hviler tungt over folkekirken.

Men den lutherske bestræbelse på at blive dygtigere ved at øve sig, for at musikken skal blive bedre, er

kærlighed og anerkendelse. Men det har en slagside. For det kan komme til at betyde, at vi klapper ad barnet og ikke ad det, det lægger frem for os. Og den dag, ingen klapper, rammer det barnet som person, fordi applausen opfattes som udtryk for kærlighed og anerkendelse og ikke som en reaktion på det, der er lagt frem, sangen, musikken.

Måske er en af de vigtigste

ikke som en udstillingsmontre eller præstationsmaskine, men som et levende musikinstrument, en dansende, syngende, åndende krop.

Dels ved at børn og unge bliver en del af et fællesskab, der ikke bygger på konkurrence, men på, at det vi sammen deltager i, er større end hvad hver enkelt kan præstere selv. Og samtidig består fællesskabet af hver enkelt, som er uundværlig.

grunden under megen af den musik-kultur og kirkemusikkultur, vi har i dag. Den har at gøre med tanken om, at vi øver os på englesangen og jo mere fuldkomment og smukt, des bedre – som lovsang. Men den har også at gøre med dannelsen, opbyggelsen og "opdragelsen" af os som mennesker. Kunsten er ikke en "aktivitet", men et billede af evigheden, og det gør os bedre til at leve, når vi øver os i den.

Uden applaus – en anden mening med sangen

Vores børnekultur er præget af, at vi øver de små i at stå på scenen og træde frem. Og vi giver dem applaus, stort set bare de står der. Vi har en kolossal klappekultur, når det gælder børn. Og det har jo et smukt udgangspunkt: Vi vil gerne vise dem

indspark til kulturen fra folkekirken børnekorarbejde, at her synges der ikke for at få applaus. Når børnene har sunget, er der ikke altid nogen, der klapper. Chokerende – grænse-overskridende! Men hvis der ikke er nogen applaus, så begynder man måske at se sig om efter en anden mening med musikken og sangen. Og måske finder man den lige præcis i musikken og sangen selv. En kolossal lettelse ikke mindst for børn og unge i vores succesfikserede tid at få lov at glemme sig selv i øjeblikke i musikkens og sangens dejlighed.

Dannelse på krop og sjæl

I folkekirken korundervisning sker en dannelse på krop og sjæl. Dels så konkret, at børnene lærer at trække vejret og få et mere glædesfyldt forhold til deres krop, nemlig

Dels ved at børn og unge møder poesien, digtningen, der giver billeder og ord for det udsigelige, så deres oplevelse af verden bliver mere intens – så de ser og mærker sommernattens korte svale, hører fredsskovens nattergale, lugter roser og liljer, smager honning, ser skoven falme og ødemark stå hvid lyset tændes i mørkets skød.

Dels at børn og unge må få del i erindringen, som bor i sangen, og sangene må blive en del af deres livsforståelse og livshistorie. Så når de står ved afgrunde og grænser i deres liv, at de så må have et forråd af sange, ord og toner, så de ikke skal være ensomme og forladte i deres egen fortvivlelse eller uoverkommelige glæde, men at der altid må være en sang, der falder dem ind.

Krop og sjæl og ånd hører sammen og taler sammen i sangen. Her er det hele menneske i sving og

svingninger. Det er den bedste baggrund for at forstå sig selv som et helt menneske, og som en del af fællesskabet med andre mennesker.

Sangen er et sprog for troen

Og endelig er der den enkeltes indøvelse i troens sprog. Det er noget, hver enkelt erfarer på sin egen måde. Da jeg var barn, sang jeg i Dronninglund kirkekor lige fra jeg kunne få hagen over rækværket oppe på pulpituret, hvor koret stod. Her fik jeg min musikalske og kirkelige opdragelse. Når der så var altergang, løb vi ned til alters. Efter altergangen sang vi altid: "Lykkes

og trives,/ styrkes, oplives/ skal dine små,/ vokse i kræfter,/ stige herefter,/ højeloft nå,/ himle, hvor øjet, som græder ej mer,/ gudernes Gud i sin herlighed ser." (DDS 414). Og det passede altid med, at vi lige præcis trampede op ad trappen til pulpituret under "vokse i kræfter,/ stige herefter,/ højeloft nå."- og så var vi jo oppe på højeloftet, på pulpituret. Den tur op af trappen var altid forbundet med en særlig lykkefølelse, fordi man på en eller anden måde allerede var på trappen til himmerigs sal på vej til lys-synet – at se Gud ansigt til ansigt. Deroppe på pulpituret i korsangen.

Sådan bliver sangen tolket ind i hvert barns, hvert menneskes liv,

forstået på sin egen måde og sat i forbindelse med eksistensen og troen og fællesskabet. Sangen er et sprog for troen, måske en vej for troen, og noget, som man ikke kan sige. Det er ikke noget, vi behøver at tale højt om. Vi kan kalde det en religiøs oplevelse af sangen, men det er faktisk mere, for det er aldrig kun den enkeltes religiøse oplevelse. Det er samtidig en oplevelse af fællesskab, hvor den enkelte ikke opløses, men netop er ved sine sansers fulde brug. Og det er salmer og sang, musik og ord, som ikke kun lever i øjeblikket, men som barnet og den unge kan tage med sig, som et sprog for bøn og gudsforhold hele livet.

» Sangen er et sprog for troen, måske en vej for troen, og noget, som man ikke kan sige. Det er samtidig en oplevelse af fællesskab, hvor den enkelte ikke opløses, men netop er ved sine sansers fulde brug.

Alle fotos er fra landsstævnet i FUK, 2012 © fotograf Christian Roar Pedersen

1. Fortale til Georg Rhau: Symphoniae iucundae (1538) WA 50: 371

INTERVIEW MED HANS HOLM

Af Preben Medom Hansen

» ... det er lidt nemmere at skrive nogle store bevingede ord i en sang, end det er at sige dem.

Du har jo sammen med Kis lavet et utal af musicals gennem årene. Er det alle typer musicals?

Neej – alle typer er det jo ikke. For det første er de altid skrevet til børn. Og så er det næsten altid bestillingsopgaver, hvor fx en skole gerne vil have en bestemt vinkel belyst. Fx musicalen *Svanen*, der er skrevet over *Den grimme Ælling*. En skole ved Herning ønskede en musical, der kunne sætte fokus på det med de tosprogede. Og så fandt vi på at bruge H.C. Andersens *Grimme Ælling* til at fortælle om det at være anderledes. Men den skulle ikke hedde *Den Grimme Ælling*. Så vi kaldte den det, som ællingen bliver til, nemlig en Svane. Og der ligger jo den pointe i det, at vi alle sammen har noget i os, der kan blive til en Svane. Vi kan alle sammen blive svaner, hvis vi finder vores rigtige sider frem.

Det greb bruger vi jævnligt: bruger eventyr eller myter- fx fra nordisk mytologi. Og vi bruger også fortællinger fra Bibelen: Noa, David og Jonas – og så nogle stykker til, som ikke er udgivet.

Den kombination af musik og en god fortælling – som en musical jo er – hvad er det, den kan i undervisningen?

For det første er det lidt nemmere at skrive nogle store bevingede ord i en sang, end det er at sige dem. Det bliver så patetisk og børnene krummer tæer. Men når man synger de samme ting, så går det ind på en anden måde. Det går ind et andet sted i hjernen.

Musik har en helt specielt tilgang i børn – ja i os alle sammen – men børn elsker jo at nynne og synge, danse og spille musik. Man kan sige, at det i musikken er hjertet, man taler til - og ikke så meget intellektet. Og når man så får lov at opføre det, så er det hjertet, man taler med.

Mange har også fortalt, at musicalforløb giver noget ganske særligt til fællesskabet. Hvordan oplever du det?

Fx når jeg skal til Hvide Sande i næste uge og lave *Svanen*. Så er det jo efter ugen tit sådan, at en fra 9. klasse - som har skullet hugge sig igennem de sange

» Man kan sige, at det i musikken er hjertet, man taler til – og ikke så meget intellektet.

– siger: "Hvor er de små der søde, når de render rundt som ællinger" Og det er jo ikke normalt det blik, som overbygningselever har på de små.

Nej de er jo næsten på hver sin planet til daglig.

Ja det kan man sige. Man skaber et fællesskab for hele skolen. Man er på alle leder afhængige af hinanden, fordi man alle sammen er del af et stort spil. Det er derfor, at vi ofte kommer igen og igen på de samme skoler. Fordi det giver en stærk oplevelse af, at vi kan noget i fællesskab.

De gange du har lavet noget, hvor kirken har været med – hvad har det været for projekter?

Fx da vi lavede Jonas og Noa i Them kirke, så var det organisen, der var drivkraften. Hun havde et kor i kirken, der var en strygekvartet tilknyttet, og så fik vi fat i ungdomsskolens band. Det handlede om at involvere hele Them området – skolen, menigheden, forældrene og de kræfter, der ellers var i byen – og så sammen få projektet op at stå.

Jeg har også i mange år været med i et projekt i Katharina Kirken i Ribe, hvor præsten sammen med sine kollegaer har lavet *David*. Præsterne øver sangene til musicalen sammen med deres konfirmander hjemme i konfirmandstuen. Så mødes vi i kirken sammen med skolens kor og et godt orkester. Vi har en lang dag fra kl. 9 og indtil koncerten om aftenen. Og det er altså konfirmander, som jo ellers ikke er den letteste gruppe at få til at synge. Men med et orkester i ryggen og forældrene som tilhørere, så lykkes det.

Så levende musik er vigtigt? Der kommer jo ellers mange materialer, hvor musikken er med på en CD.

Ja, men det er ikke helt den rigtige oplevelse. Det bliver lidt mekanisk, fordi man er bundet af det indspillede. Det er lidt sværere at få det til at swinge. Det at stå sammen med levende musikere – og især hvis det er nogen på

ens egen alder – det giver bare noget helt andet. Men CD'er kan bruges til indøvning.

Og så sidder der vel mange dygtige organister rundt omkring, som kan hjælpe med det musicalske?

Ja 2/3 af organisterne i dag kan og vil jo gerne sådan noget. Og bare det, at der lige kommer nogen dygtige folk ind og hjælper med musikken – fx til de sidste øvelser og premieren – det gør en kæmpeforskel. Og man får vist, "at I vores sogn, der kan vi sådan noget her!". Og når man så endelig sidder der til premieren, så har musikken jo den kraft, som den har. Så skal det altså være musikalsk meget ringe, hvis det ikke bliver en god og opløftende oplevelse.

Hans Holm

- Hans Holm er komponist, musikmenneske – og købmand i Vrads ved Silkeborg
- har flere melodier i højskolesangbogen og en enkelt i salmebogen
- fx melodierne til moderne klassikere som "Livstræet" og "Hvad er det min Marie"
- har skrevet og opsat utallige børnemusicals sammen med sin kone, Kis Holm
- dirigent i Old Boys Big Band og Silkeborg Kammerorkester
- har udgivet Salmer og sange i skole og kirke, forlaget Dansk Sang, i samarbejde med Willy Egmos, Niels Christian Kobbegaard og Birgitte Buur

LYS, MØRKE OG LYS I MØRKET

– et sangskrivningsprojekt i 2. Klasse

v/ Line Brandt
lærer på Th. Langs Skole i Silkeborg

Sammen med en kollega har jeg arbejdet med et tværfagligt og æstetisk undervisningsforløb med 2. klasse på Th. Langs Skole i Silkeborg.

Mål og forberedelse

Målet var, at alle børnene ved projektets afslutning havde ejerskab til en sang/salme, de selv havde været med til at skrive, og at de i løbet af processen havde reflekteret over fænomenerne lys og mørke i mange forskellige fremtrædelsesformer.

En grundig inspirationsfase, hvor man kommer rundt om temaet lys og mørke fra mange forskellige vinkler, er en rigtig god investering, der er med til at understøtte og kvalificere børnenes egne skabende processer undervejs.

For at have en fælles – og samtidig både konkret og forholdsvis åben – ramme at skrive ud fra, var valget af temaet "lys og mørke" oplagt.

Forløbet omkring teksterne

Første inspirationstime var en brainstorm over, hvilken betydning lys og mørke kan have for mennesker. Anden time havde fokus på fortællinger om lys og mørke i GT og NT. I tredje inspirationstime hentede børnene billeder på nettet med søgeordene "lys", "mørke" eller "lys i mørket" og skrev frit i deres hæfter ud fra det billede, de havde valgt. Den sidste inspirationstime var en musikfaglig lydformningsopgave, som beskriver solens vandring over himlen i løbet af en dag. Herefter startede selve sangskrivningsprocessen:

Vi tog udgangspunkt i teksterne: Børnene viste deres udvalgte billeder på storskærm og læste deres ledsagende tekster op fra hæfterne. Denne dele-fase er vigtig, da andre børn senere kan koble sig på som gruppe omkring én af kammeraternes billede og tilhørende tekst, når den skal blive til en sang.

Børnene så på storskærm alle lys-, mørke- og lys-i-mørket-ordene fra deres brainstorm, og vi snakkede om mulige rim-ord til udvalgte ord: Hvad rimer på bange, hvid, solen, glad, mørke, slukke, lyse o.s.v.?

Hvilken melodi?

Så præsenterede jeg børnene for to kendte melodier at skrive tekst til, og som 3. mulighed kunne de vælge at lave deres egen melodi. M.h.t. kendte sange anbefales det at vælge nogle, der har par-rim, da børnene næsten ikke kan vente til 3. linje med at placere rimordet. Altså: Undgå forlæg med kryds-rim!

De første opgaver for grupperne var at finde ud af, hvilken melodi man ville skrive på, og om sangens tema skulle være "lys", "mørke" eller "lys i mørket". Nogle grupper valgte at tage udgangspunkt i udvalgte lys- eller mørkeord og bygge en sangtekst op ud fra dem. Andre valgte at skrive dele af deres billedtekst om til sangtekst.

Grupperne, der havde valgt at skrive på en kendt melodi, var først færdige. Kravet til deres tekster var, at de havde arbejdet med rim, og de havde typisk brug for hjælp til at tilpasse sætningerne, så versfødderne passede.

Mere udfordrende var det at støtte dem, der komponerede selv. Deres tekster var ikke konsekvent bygget op omkring rim, men i stedet om en tanke eller en melodisk idé. Her måtte jeg først og fremmest forsøge at forstå, hvilken melodi, børnene har dannet i hovedet, da det tilsyneladende ikke altid er den, der kommer ud. Børnene kan lave vekslende taktarter og modulere på en måde, så ingen andre end de selv kan følge konturerne af sangen. De kan have 1-2 lysende klare hooklines - og så en masse mere, de vil sige, men som ikke passer i metrikken/tonaliteten. Det var svært for nogle af komponisterne, når jeg f.eks. angav puls for at holde dem på sporet, men vi fik snakket om, hvilke ord, der kunne tages ud for at få teksten

til at passe til de linjer, deres første hooklines lagde op til. Med hensyn til eventuelle tonalitets skift spurgte jeg forsigtigt f.eks. "I linje 3 mener du så.... eller...?" Det er en god idé at den voksne gentager det, barnet har sunget - efterfulgt af en tilpasset version. Så har komponisten mulighed for at sige til eller fra i forhold til de to skitserede muligheder.

Praktiske råd

Det er nødvendigt at være to voksne om projektet, så der er tid til at fordybe sig med de forskellige sange. Det er også vigtigt hele tiden at have en telefon, Ipad eller andet optageudstyr ved hånden, da børnene fra dag til dag glemmer lidt af det, de sang i går. Når melodien er lagt fast, er opgaven for den voksne at finde de akkorder, der kan passe til melodierne. Og børnene stråler i en oplevelse af at være forstået og løftet, når de hører, at deres lille melodi lyder "som en million" med akkompagnement til! Akkorderne kan også

være et "spor" for børnene at følge tidligere i processen, hvis de tonalt er på vildspor eller kørt fast.

Men blev det til salmer?

Jeg må konstatere, at forholdet mellem Gud og mennesker ikke er blevet beskrevet i børnenes tekster. Til gengæld er der rigtig gode betragtninger over lyset og mørket som universelle fænomener. Og de fineste sange er måske dem, der medierer børnenes egne erfaringer om, hvordan man kan lyse for hinanden og sammen finde lys i mørket. ■

Bibelselskabet bryder lydmuren til den danske offentlighed med et nyt projekt, der kombinerer bibeltekster med pop, religionspædagogik og velgørenhed.

12 centrale bibeltekster + 12 kendte kunstnere =

12 LYDSPOR FRA BIBELEN

Af Lisbeth Elkjær Øland, forlagsredaktør Bibelselskabet
lisbeth.oeland-elkjaer@bibelselskabet.dk

Hvordan giver vi yngre mennesker en fornemmelse for, at Bibelen også rummer næring til deres liv? Det var det spørgsmål, vi stillede os selv i Bibelselskabet. Musik og kendte kunstnere var svaret, og dermed satte vi projektet "Lydspor fra Bibelen" i søen.

De kunstnere, vi har med i projektet, har fået 12 centrale bibeltekster at vælge mellem, og de har alle set en stor udfordring i at give teksten en personlig og nutidig tolkning. Sys Bjerre faldt fx pladask for Prædikerens Bogs smukke tekst

"Alting har en tid" og i hendes fortolkning er det blevet til: *og de sekunder det tager / at være i live er dem vi har / og jeg ved ikke rigtig noget / men dog har jeg forstået / at der er krig og fest / der har altid været krig og fest / ja der er krig og fest / og måske er det sådan det fungerer bedst.*

I skrivende stund har vi ud også udgivet Eivør, Anne Linnet, Jonas H. Petersen (Hymns from Nineveh) og Dices sange – og flere af samme kaliber vil følge hen over 2014,

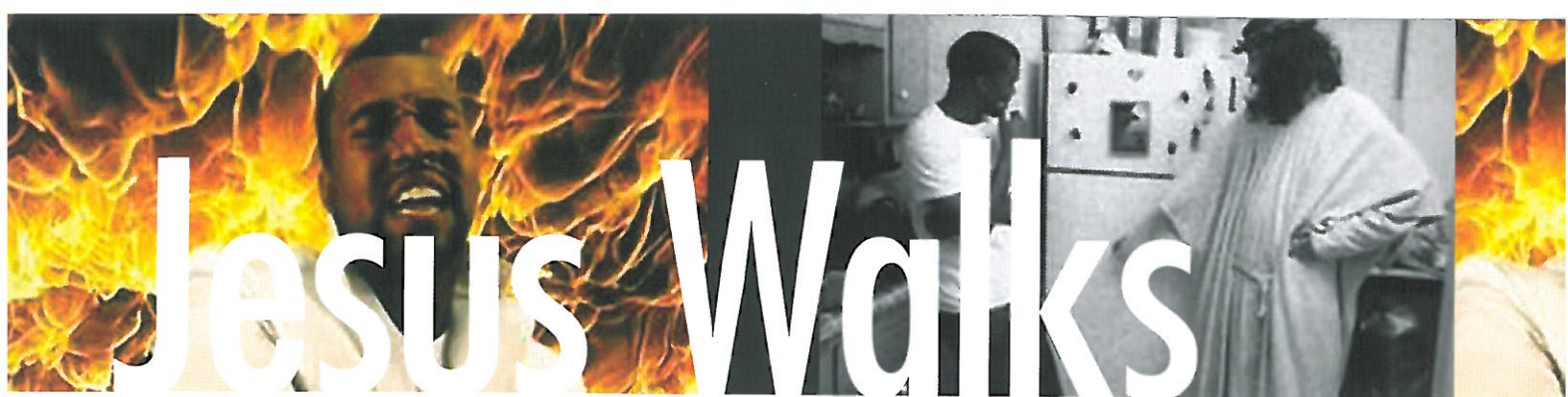
frem mod albummet/cd'en som samler alle sangene, deres tekster og bibelteksterne.

Desuden har vi bedt Preben Medom Hansen om at lave forslag til, hvordan man kan benytte sangene i undervisningen i de største klasser og med konfirmander. For musik er meget vigtig for unge mennesker i dag, og sangene er oplagte i konfirmandforberedelsen, hvor de forbinder de unges livsverden og Bibelens tekster.

Vi ved, at præster landet over allerede er i fuld gang med at bruge sangene både i gudstjenester og med konfirmander, og vi håber og tror, at albummet *Lydspor fra Bibelen* vil blive et værk, som mange vil vende tilbage til igen og igen.

LYDSPOR FRA BIBELEN

- Bibelselskabet fylder 200 år i 2014 og *Lydspor fra Bibelen* er en del af fejringen.
- Projektet er båret af fondsmidler og overskuddet fra udgivelsen går til forældreløse børn i Swaziland.
- De 12 sange udgives digitalt løbende over året og kan høres og købes på www.bibelselskabet.dk/lydspor.
- Man kan forudbestille cd'en i Bibelselskabets Boghandel, den udkommer 27. november
- Undervisningsmateriale til lydsporene finder du på www.bibelselskabet.dk/undervisning

- Tre videoer over en spirituel bøn, som samtidig er en jublende kampsang,
- en bemærkelsesværdig hiphopudgivelse og
- det bedste undervisningsmateriale

Af sognepræst Per Vibskov Nielsen,
Roskilde domkirke • pvn@km.dk

I maj 2004 lykkedes det endelig den amerikanske rapper Kanye West (født 1977) at få udgivet nummeret Jesus Walks. Netop på grund af henvisningen til Jesus i teksten var der fra omgivelserne mange fordomme og forbehold, men da nummeret først var udgivet, blev det øjeblikkeligt en succes, og er ikke bare Wests største hit, men også den mest bemærkelsesværdige og kritikerroste hiphopudgivelse i det seneste årti.

Bøn og kampsang

Jesus Walks er en spirituel bøn og jublende kampsang med fokus på, hvordan Jesus følger syndere og omvendte igennem fristelserne på livets vej. Det originale musikalske udtryk er især kendetegnet ved brugen af marchtrommer og gospelkor, og Jesus Walks formår at forene den verdslige hiphopmusik med den religiøse gospeltradition. Kanye West erklærede sig ved udgivelsen som spirituel med Jesus som sin personlige frelser.

Tre videofortolkninger

Hele tre forskellige videoer har Kanye West lavet til nummeret, som er noget af det bedste undervisningsmateriale til konfirmander (og deres forældre!) jeg til dato er stødt på. Videoerne fortolker ved symboler og billedsprog nummeret på meget forskellig vis.

I den første video er West portrætteret som en prædikant, der rapper foran menigheden, mens engle leder ludere, bumser og pushere hen til kirken.

I den anden video fokuseres der komplekst og metaforisk på menneskets vandring mellem himmel og helvede med West rappende omgivet af tunger af ild (eller helvedes flammer!), samtidig med at der vises narkohandlere der jages af politiet, sorte slaver der kæmper med fangevogtere, og en hvid mand fra Ku Klux Klan antænder sig selv med et brændende kors for i videoens sidste mikrosekunder ved Guds indgriben og med hjælp af engle at blive reddet af regn, og dermed rensat for synd!

Den tredje video er sort-hvid, og viser Jesus tage del i Wests dagligdag fra han står op om morgenen og forlader sit hjem til han ankommer til kirken og angrende aflægge vidnesbyrd, samtidig med at Jesus undervejs udfører mirakler.

Tips til brug i undervisningen

Når man skal bruge Jesus Walks i en undervisningssituation, er man nødt til at begynde med at oversætte teksten til dansk, så alle har en grundlæggende forståelse af den, inden man begynder at se videoerne.

Som indledning til alle videoerne kan man læse om efterfølgelses vilkår i Lukas kapitel 9.

Som forberedelse til den første video kan man læse Johannes kapitel 8 om kvinden grebet i hor og kapitel 11 om opvækkelsen af Lazarus.

Som forberedelse til den anden video kan man læse Matthæus kap. 25 om verdensdommen og kap. 28 om missionsbefalingen, og til den sidste video kan man læse Markus kapitel 2 om helbredelsen af den lamme mand.

Teksten til Jesus Walks findes let på nettet ligesom alle tre videoer er tilgængelige på Youtube.com

Af cand. pæd. Preben Medom Hansen, pædagogisk konsulent
Folkekirkens Skoletjeneste, Silkeborg • pmh@kk44.dk

Liv i Orglet

Ideer til at præsentere orglet for børn

Strøby kirke ved orglet © Jørgen Chr. Jørgensen

Børn synes ikke nødvendigvis, at et orgel er verdens fedeste instrument. De hører måske kun orglet spille "gamle salmer", som de ikke har noget særligt forhold til. Og lyden fra orglet kan opleves som en massiv lydmur, når man ikke er vant til det. Men hvis orglet bliver præsenteret på den rigtige måde, kan man omvendt opleve, at børnene bliver vældigt optagede og fascinerede af det store instrument.

Her er en række velafprøvede ideer til hvordan orglet kan "lukkes op" for en skoleklasse, et hold minikonfirmander eller lignende. Den gennemgående ide er at børnene skal gøres aktive gennem spørgsmål, dialog, inddragelse og fysiske aktiviteter. Ideerne er tænkt til børn i alderen 6 til 10 år.

Se på orglet udefra

Læg mærke til alle piberne i forskellige størrelser. Hvor mange piber tror I der er? Orglet er et helt orkester - et kæmpeinstrument. Et orgel kan man ikke købe i en butik - det skal bygges helt specielt til kirken. Hvad tror I det koster at bygge et stort orgel? Snak om hvordan man stemmer et orgel.

Hvordan fungerer orglet

Orglet er verdens største instrument. Fortæl om orglet her i kirken. Hvordan virker orglet? Hvor kommer luften fra? Hvor mange piber er der? Hvordan styrer man piberne? (med tangenter, pedaler og registre).

Musikken skabes af luft - ligesom vores stemmer. Orglet er faktisk en masse fløjter. Vis evt. en løs pibe, hvis I har en. Eleverne kan få mulighed for at afprøve en "orgelpibe" eller evt. en blokfløjte. Hvor meget/lidt skal man puste i den for at få lyd ud af den? Hvad er lyd egentlig? Hvordan kommer lyden fra orgelpiberne og ind i vores ører?

Forskellige registre/lyde

Præsenter 3-4 forskellige lyde. Nogle af de forskellige og lidt specielle stemmer.

Hvilke lyde kan et orgel "sige"? Leg fx med dyreløde. Kan orglet sige som en elefant? En sanglærke? En fasan? Du behøver ikke selv koble

stemmerne med de forskellige dyr – her skal eleverne nok komme med forslag.

Pibestørrelse/tonenhøjde sammenhæng

Tror I der kommer en dyb lyd eller en høj lyd, hvis Jens trykker på denne tangent?

Hvilke orgelpiber, tror I, laver de dybe lyde – de store eller de små? Hvilke piber, tror I, spiller de høje lyde?

Lad eleverne bevæge sig efter tonehøjden. De er "dybe" - går ned i knæ - ved de dybe toner. Og de er "høje" - strækker sig opad - ved de høje toner. Spil skalaer op og ned og lad eleverne bevæge sig derefter.

Styrkeforskelle

Et melodistykke kan spilles sagte og kraftigt. Spil et stykke med varieret tempo, og lad eleverne vise styrken med hænderne.

Lad herefter en elev være dirigent og bestemme, hvor kraftigt der skal spilles. Fortæl evt. hvordan en rigtig dirigent viser, hvor kraftigt der skal spilles.

Tempo

En melodi kan spilles hurtigt og langsomt. Lad eleverne bevæge sig til musikken. De kan fx lege dirigenter - og følge tempoet. Man kan også lade en elev være dirigent og styre tempoet.

Lys/Mørke – dur/mol

Spil en bid af et musikstykke med udpræget molstemning - spørg eleverne hvordan de oplever musikken. "hvilket humør er der i musikken?" "hvilken farve synes I musikken er?" "hvad synes I den slags musik passer til?" "Hvornår har man lyst til at høre den slags musik?" Spil herefter et durstykke.

Quiz

Organisten spiller 15 sekunder af et musikstykke, der enten er udpræget dur eller udpræget mol. Eleverne skal nu gætte/vurdere om musikken er dur eller mol. Det kan foregå på denne måde: "Når jeg tæller til tre, laver I enten et glad ansigt hvis I synes musikken var dur - eller I laver et trist ansigt, hvis I synes musikken var mol".

Spil nu et eksempel på musik, der passer til et bryllup. Herefter et eksempel på musik, der passer til en begravelse. Fortæl at orglet skal kunne spille lydsporet til et helt menneskeliv. Lige fra barnedåb over bryllup til begravelse.

Bas – harmoni – melodi

Orgelmusik er tit bygget op i 3 lag – ligesom som lagene i en lagkage. Skil et partitur ad i bas, harmoni og melodi. Spil hver del for sig, og sæt dem til sidst sammen – ligesom et rockorkester hvor der er elbas med (bas), guitar (harmonik/akkorder) og sang(melodi). Men et orgel kan klare det hele på en gang.

"Er der nogen her, der spiller klaver?" – så lad dem prøve at spille lidt.

Liggende musiklytning

Fortæl at musik kan være med til at lave en særlig stemning. Og at musik kan få dig til at se billeder inde i hovedet.

Eleverne placeres liggende på kirkebænkene. En elev på hver bænk, så de ikke forstyrrer hinanden. Bed dem om at lytte med lukkede øjne. "Det kan være, at I kommer til at tænke på noget eller at se billeder. Prøv at huske de billeder og tanker der kommer i jeres hoveder, mens I lytter til musikken."

Organisten spiller nu et velegnet stykke musik. Dvs.: Forholdsvist lettilgængeligt, stemningsfuldt, med en vis variation og ikke for langt.

Efter at have lyttet sætter eleverne sig op. Tal om elevernes oplevelser.

Spørg: "hvilke billeder så I for jer, mens I lyttede?" "Hvad kom I til at tænke på?"

Ideerne har bl.a. været afprøvet af tolv 1., 2. og 3. klasser i forløbet "Orglet fortæller," som den folkekirkelige skoletjeneste i Silkeborg har lavet.

I 2015 udbyder Landsnetværket af Folkekirkelige Skoletjenester et undervisningsforløb "LEG MED LYD – find lydspor til bibelske fortællinger" hvor orglet præsenteres på denne måde.

» Et projekt, som havde skabt et fællesskab på tværs af sognegrænser.
Givet stor glæde, over at have lært nye salmer og melodier. At have oplevet provstiets andre kirker i funktion

SALMEMARATON I HILLERØD PROVSTI

Målstregen bliver ved med at flytte sig...

Af sognepræst Charlotte Chammon, Nr. Herlev • chch@km.dk

Ideen

Min gamle moster bor i Horsens. Og i Horsens sang man salmemaraton, fortalte min moster om med stor begejstring. Om et projekt med salmer og kirkebesøg, om fællesskab og stor glæde.

Den ide kan vi da også bruge, tænkte jeg, og kontaktede præsterne i Horsens for at høre nærmere. Og de var så venlige at dele deres ide med os. Ideen om at synge sig igennem alle salmebogens 791 salmer. Det er et stort projekt og det var planlagt til at vare næsten 2½ år.

På et Provstikonvent blev ideen bragt på bane her hos os og mange var med på ideen. Menighedsrådene blev spurgt og hurtigt viste det sig, at alle 20 kirker i provstiets to kommuner, Hillerød og Allerød var med på ideen. Der blev så nedsat en lille arbejdsgruppe, der skulle lave en plan.

Det er altid svært at få én dag til at passe i forhold til alle andre

projekter i 20 andre kirker. Så vi besluttede at afholde salmemaraton-aftnerne skiftende mellem tirsdag, onsdag og torsdag, sådan at det gik ud over færrest mulige andre aktiviteter, og gav flest mulige mennesker mulighed for at deltage. Det sætter selvfølgelig lidt større krav til deltagerne om at huske, hvornår det så var, frem for at det altid var tirsdag. Men det viste sig nu ikke at være det store problem.

Med 20 deltagende kirker blev det til 2 besøg i hver kirke og en lille rest, som blev fordelt mellem de kirker som gerne ville have ekstra besøg. Større kirker med fuldtidsansatte organister og flere præster fik ikke flere besøg – til gengæld kom de små kirker på arbejde, da præsten og organisten flere steder dækkede flere kirker.

Og det var et stort arbejde at få besøg! Ca. 20 salmer var på programmet til en aften. Og alle salmerne skulle introduceres, deres historie skulle fortælles – og salmen

skulle synges på alle de melodier salmebogen foreslår, udvalgte vers til hver melodi. Så der var en del forberedelse for præster, kirkesangere og organister forud for et besøg.

Startskuddet

Startskuddet lød i Nr. Herlev kirke d. 6. september 2011. Vi var selvfølgelig spændte på, hvor mange mennesker der ville være interesseret i at synge sig i gennem salmebogen, eller i hvert fald være med noget af vejen. Vi havde pointeret kraftigt, at det ikke forventedes, at man sang med hele vejen. At det var helt i orden at hoppe af og på, som det kom til at passe over de næste 2½ år. Planen var, at vi skulle synge os i mål i november 2013.

Allerede kl. 18.30 var kirken næsten fyldt. Vi havde – også ud fra ideen i Horsens – planlagt, at der den første halve time (fra 18.30 – 19) hver gang skulle være en kort gennemgang af kirkens historie. Vi ville jo de første 20 gange være i en ny kirke hver gang. Og kl. 19 var kirken helt fyldt – og startskuddet kunne lyde!

Der var sørget for vandflasker, eller kander med vand og glas, alt efter hvad der var mest praktisk fra kirke til kirke, til uddeling til deltagerne ved ankomsten. Det kræver vand, både at løbe og synge en maraton. Midtvejs var der kaffe og småkager, som blev indtaget stående i våbenhuset eller i kirken, da det ville tage for lang tid at gå i sognegården. Der var jo et stramt program. Alle de salmer, som var planlagt til en aften, skulle jo synges igennem, ellers ville vi mangle en, når vi kom til vejs ende.

kom trofaste deltagere hver eneste gang.

Der var aften hvor vi ramte muren! Fx aftenen hvor vi skulle synge afsnittet om døden. Det var en tung aften! Ikke så meget fordi emnet var tungt, men fordi stort set alle salmerne i det afsnit er helt ukendte. Eller aftenen med påskesalmer – næsten alle på samme melodi: Jesus, dine dybe vunder.

Mååååål!

Efter godt 2 år lå målstregen pludselig ganske nær! Den 26. november

med salmedigterne. Kunne vi invitere nogle af de nulevende salmedigtere, repræsenteret i salmebogen, for at høre dem fortælle om deres salmer? Og måske også høre noget om de gamle store salmedigtere?

Modsat første del af projektet ville det nye koste penge. Der skal honorarer og kørsel til. Salmemaraton – del 1. – havde jo været udgiftsneutral, fordi det "bare" var de ansatte som arbejdede. Det havde måske kostet et mindre honorar, hvis organisten ikke havde timer til det, eller lignende. Men det nye projekt krævede penge. Alle menig-

Det lange seje træk!

Nyhedens interesse var stor. Der var mange deltagere til at starte med og mange nye kom også til. Vi var meget spændte på, om vi kunne holde interessen hos deltagerne i 2½ år, eller om vi måtte stoppe halvvejs. Men sådan kom det slet ikke til at gå! Interessen holdt. Ikke til fyldte kirker hver gang. Men en god gruppe på ca. 30 mennesker kom trofast – ikke hver gang – men mange gange i løbet af de 2½ år. Og hver gang var der så nogle "lokale" kirkegængere fra den kirke vi var i, som sluttede sig til.

Der var selvfølgelig stille aftner, hvor vi kun var ca. 20 mennesker. Der var vinteraftner, hvor sneen fæg om ørerne på os og vi skulle mødes i en lille kirke langt ude på landet! – Det havde vi ikke lige gennemtænkt! Det havde været praktisk, om vi havde placeret de store kirker – i de større byer med snerydning og gadelygter – på de mørke vinteraftner og de små landsbykirker på de lyse forsommeraftner. Men planen var lagt, da vi blev klogere – og der

2013 sluttede vi af i Nr. Herlev kirke med at synge de sidste 15 salmer – og så var der champagne og kransekage, og der blev uddelt diplomer til alle! En enkelt havde været med hver eneste aften og havde sunget ALLE salmerne i salmebogen.

Et meget festligt og stort projekt var sunget til ende. Et projekt, som havde skabt et fælleskab på tværs af sognegrænser. Givet stor glæde, ikke kun sangglæde. Også glæden over at have lært nye salmer og melodier. At have oplevet provstiets andre kirker – i funktion: Dygtige organister og kirkesangere og præster, som hver især gav aftnerne et særpræg, med deres tilgang til salmerne og historierne bag.

Allerede i månederne op til afslutningen kom der fra deltagerne et krav om, at lave noget mere. At vi ikke bare kunne slutte her.

Nyt mål

Mange tanker blev tænkt. Mange forslag bragt på bordet. En lille arbejdsgruppe kom med forslag om at fortsætte lidt i samme spor, nemlig

hedsråd og præster blev spurgt igen – og alle sagde ja! Og når alle var med, ville vi kunne holde udgiften på omkring 2.000 kr. pr. menighedsråd.

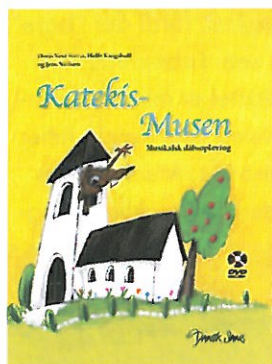
Så i februar 2014 lød et nyt startskud! 3 nulevende salmedigtere, Hans Anker Jørgensen, Holger Lissner og Lisbeth Smedegaard Andersen fik hver en aften her i foråret til at fortælle om deres salmer, både dem i salmebogen og dem, der ikke er kommet med. Og endnu engang blev kirkerne fyldt til sidste plads!

I efteråret kommer Erik A. Nielsen og fortæller om Kingo, Brorson og Grundtvig i 3 andre kirker. Vi har holdt fast i, at det foregår i kirkerne og at kaffen "bare" er stående kaffe og småkager i våbenhuset – med de udfordringer det nu giver, men også det fællesskab det bliver, at stå tæt!

Og hvis interessen holder, så er planen at vi i foråret 2015 inviterer sprit-nye salmedigtere på besøg. Dem, hvis salmer endnu ikke er i salmebogen. Og så må vi til at tænke igen ...

ANMELDELSER

UNDERVISNINGSMATERIALE

Katekis-Musen

Musikalsk dåbsoplæring,
Bog og DVD

Udgivet på forlaget Dansk
Sang, Herning 2012,
Doris Vest Steen,
Helle Krogsbøll og
Jens Nielsen

Katekis-Musen imødekommer en forlængelse af babysalmesangen, som finder sted i mange kirker. Målgruppen er børn fra 9 mdr. til ca. 5 år og deres voksne. Overvejelserne bag materialet tilstræber dåbsoplæring for både børn og voksne, inddelt i emner, der knytter sig til bibelhistorier. Bogen indeholder en beskrivelse af børns udvikling fra 0-5 år, en side med musikpædagogiske fifs samt en nyttig litteraturliste.

Det færdige koncept kan gribes fuldt ud, idéen med en lille tøjmus, der bor i en "mini" kirke, bygget i træ – med kirkeklokke. Bogen er opdelt i emner: Skaberværket, Vand, Dyr, Kærlighed, Vingesus (engle), ved hvert emne er der bud på bibelttekster, der passer til emnet. Herudover idéer til goddag og farvelritualer. Alt med mulighed for at tilpasse sig helt små børn eller større børn.

Hovedsageligt nye kompositioner af bogens forfattere, ganske få salmer samt enkelte andre sange fra musikpædagogikkens verden.

DVD'en viser et undervisningsforløb, hvoraf vigtigheden af variation fremgår. Forløbet indeholder mange ord i forhold til målgruppen og kunne godt give mere plads til børnenes umiddelbarhed – omvendt er der meget fagligt at hente om kristendommen, og de nøje tilrettelagte forløb er ikke at sammenligne med forløb, der udelukkende bygges op omkring musik, sprog, sociale færdigheder og motorik.

Værd at fremhæve er sangen: Ka' du tælle til tre? af Jens Nielsen og Helle Krogsbøll, hvor man med meget få ord lærer noget om kristendommens grundelementer. Der indgår mange redskaber: faldskærm, sæbebobler, trommeplader osv.

Alle materialer kan købes på www.tralaleg.dk (undtagen kirken)

Stine Storm Søndergaard,
musikpædagog ved Alderslyst Kirke

Børnekor – med poesi og bevægelse 1 – 2 – 3

Af Pia Boysen og
Margrethe Enevold
Forlaget Dansk sang
2010, 2011, 2012

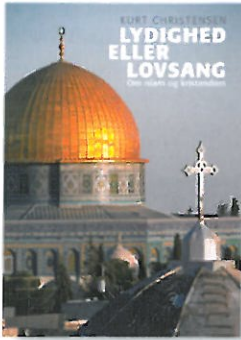
At arbejde med børnestemmer er en sjov og herlig rejse ind i et univers, som er helt anderledes end arbejdet med voksenstemmer. Fysiologisk er børns struber meget små og det i sig selv gør at børns stemmer klinger i et højere toneleje end voksne. Derudover er børn børn – dvs. at de oplever og tænker på en helt anden og spontan måde end voksne. For at få det bedste frem i børnestemmerne, er disse to aspekter vigtige at have med i arbejdet som korleder.

Mangler man inspiration hertil, vil jeg anbefale "Børnekor – med poesi og bevægelse 1 – 2 – 3" - en kormetodik af Pia Boysen og Margrethe Enevold. De to meget erfarne og dygtige korledere har i tre flotte bøger samlet ideer og tanker om børnestemmer. Hvordan arbejder man f.eks. med klang med børn? Hvordan arbejde man med interpretation? Det kræver et godt billedsprog at få børn til f.eks. at synge høje toner, så de klinger smukt og afspændt. Her hjælper forklaringer om støttemuskler og ganesejl ikke. Men hvis man derimod siger til børnene, at de på den høje tone skal forestille sig at de skal lukke en dør der ikke må knirke, sker der helt reflektorisk noget med "sangermusklerne" og så bliver det meget nemmere at synge de høje toner.

Udover forslag til de mere "sangtekniske" øvelser, indeholder bøgerne en bred vifte af sange og salmer. Ved hver sang er der anvisninger til hvordan man kan indstudere sangen, hvordan man kan udføre den og hvordan man f.eks. kan arbejde med bevægelse til sangen. Et flot layout med god kvalitet papir, spiralryg, godt kraftigt omslag - og så er bøgerne spækket med herlige tegninger og små sentenser, der underbygger det de to korledere fortæller om.

Alt i alt super inspirerende bøger.

Christa Brix Hauser,
sangpædagog og korleder ved Roskilde Domkirke

Lydighed eller Lovsang

En bog om islam og kristendom.

Kurt Christensen

Forlaget Kolon, 2013

Kurt Christensen leverer med bogen "Lydighed eller lovsang" et omfattende og grundigt stykke arbejde med at formidle og frem-

lægge islam så forståeligt som muligt for danske præster og teologistuderende.

Bogen er velskrevet, har mange gode og anerkendte referencer og litteraturhenvisninger til både muslimske og ikke-muslimske forfattere og Kurt Christensen har en stor viden om islam.

Indholdsmæssigt spreder bogen sig vidt og giver både indføring i teologiske, religionshistoriske og politiske og kulturelle forhold om islam og den arabiske verden. Eksempelvis kan man som læser både få overblik over Muhammads liv og islams konsolidering i de første århundreder, man kan vælge at beskæftige sig med en teologisk sammenligning af synet på Jesus i islam og kristendommen, eller man kan forsøge at forstå forskellen på menneskesyn og opfattelser af etik og moral i de to religioner. På grund af indholdets omfang bliver sproget indimellem næsten opremsende i sin form, og de store dramatiske narrativer mangler. Derfor vil jeg anbefale at man læser bogen i udpluk efter det tema, man har brug for at orientere sig i.

Men bogens omfattende indhold gør desværre også at nogle temaer behandles overfladisk. Eksempelvis ville det have været interessant med en mere fyldestgørende definition af Guds 99 navne i kapitlet om Gudsforståelse (s. 131 ff). I en bog om islam henvendt til kristne teologer kunne det have været interessant med en yderligere drøftelse af hvordan man som kristen teolog forholder sig til at islam eksempelvis betoner at et af Guds 99 navne netop er "den, der elsker". Gud er altså også i islam karakteriseret ved at være kærlighed i sin sande og fulde betydning og det kunne have ført til en interessant drøftelse af hvordan Guds kærlighed, eller Gud som kærlighed, udtrykkes i hhv. treenigheden og i Guds 99 navne.

Et andet eksempel på en for overfladisk behandling af et vigtigt tema er Kurt Christensen korte redegørelse for en af islams mest betydningsfulde retninger eller veje, nemlig sufisme, som er bemærkelsesværdigt kortfattet (s. 57-60). Det er en skam, for det kunne have været interessant at læse hvordan Kurt Christensen ville have argumenteret for at islam primært er underkastelse og lydighed ved en udlægning af sufismens komplekse og mystiske lære om spirituel erkendelse, om enhed med Gud og ikke mindst om kærlighed som den vigtigste

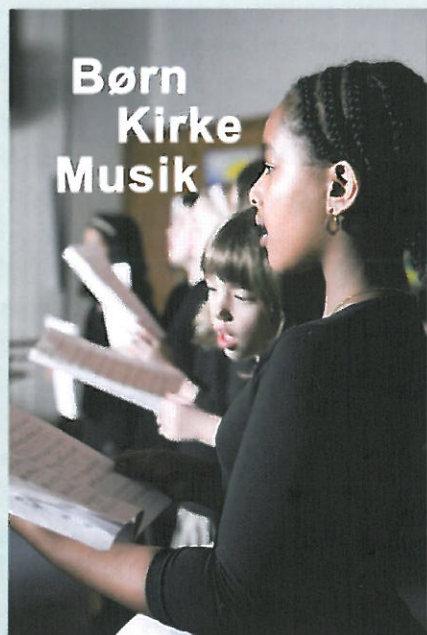
forbindelse mellem Gud og mennesket og mellem os og vores næste, for alle sufi- retninger eller veje er dog en stræben efter indre oplysning og enhed med Gud igennem erkendelse. At sufisme i bogen er kort forklaret og som noget af det første karakteriseret ved at ligne kristen mystik, bør måske ikke undre, da Kurt Christensen jo fra begyndelsen har lagt sig fast på at fremstille islam som først og fremmest underkastelse og lovreligion.

Et sidste tema, som jeg finder for kortfattet / for ensidigt behandlet i Kurt Christensens bog, er i afsnittet om familieliv og kvindens stilling (s. 265 ff). Spørgsmålet om kvinders ligestilling og ligeværd i Koranen og i islam generelt er spørgsmål der ofte er en drøftelse som føres på manglende indsigt og viden om de faktuelle forhold. Kurt Christensen gennemgår i hovedtræk kvinders rolle, ansvar og rettigheder med vægt på at "selv om det kan være vanskeligt at se bort fra de udsagn i Koranen, der giver udtryk for ulighed mellem mand og kvinde, vil mange muslimske kvinder ikke desto mindre hævde at islam ikke i sig selv er kvindediskriminerende" (s. 276). Ordlyden skurrer altså i mine ører. Det ville have pyntet gevaldigt i Kurt Christensens bog om også nogle af de reflekterede, veluddannede moderne muslimske kvindelige skribenter og meningsdannere tydeligere havde fremgået af litteraturlisten. Desuden vil jeg som kristen kvinde også påpege, verdensomspændende, anerkendte kirkesamfund fortsat argumenterer teologisk for mænds og kvinders ulige adgang til eksempelvis ordination og pastoralt ansvar.

Kurt Christensen har på baggrund af stor indsigt og forståelse for islam og arabisk kultur skrevet en god og grundig bog, der har den kvalifikation at den kan bruges til opslagsværk over de almindeligste forekomne traditioner, retninger, teologier og udgaver af islam. Men overordnet vil jeg anbefale at man læser bogen kritisk og bevidst sammenligner Kurt Christensens konklusioner med andre forfattere. Jeg har forståelse for Kurt Christensens tese om at "kristendom er lovsang og islam er lydighed", og det er denne tese, der går som en rød tråd gennem bogen. Det betyder dog også at præsentationen af islam i denne bog er en fortolkning, der passer til Kurt Christensens tese, og derfor må man som læser spørge sig selv, hvad man i sidste ende kan få af ny og udfordrende viden om islam ved at læse Kurt Christensens bog?

Christa Lund Herum,
cand. theol christa@lundherum.dk

Christa Lund Herum har arbejdet med islam og kristendom i knapt 20 år i Danmark og Mellemøsten, blandt andet som interreligiøs koordinator for den Anglikanske kirke i Cairo.

Sogne- og stiftspræst Helene Dam (red.):

Børn Kirke Musik

Hvor folkeskolen taber terræn vinder folkekirken ind.

En bog om folkekirkens børne- og ungdomskor fortalt af forældre, kordirigenter, organister, en korsanger og en præst, der fra hver deres vinkel beskriver et folkekirkeligt tilbud til børn og unge, der efterhånden tilbydes overalt i landet.

”Flere har sagt til mig, at de er meget overraskede over, at der undervises så professionelt i folkekirken”

– citat fra bogen

Børn Kirke Musik

68 sider • 99 kr.

RPF

To af Danmarks største, nulevende salmedigtere er aktuelle med hver sin udgivelse. Lars Busk Sørensen har i *Salmer til vor tid* samlet 158 salmer, og Holger Lissners *Sangene synger i os* rummer 99 salmer og sange. I begge bøger er der klassikere, der har været sunget i og omkring kirken i mange år, men der er også nye titler.

Begge bøger er forsynet med noder.

Salmer til vor tid

274 sider • 248 kr.

Sangene synger i os

284 sider • 220 kr.

Unitas
FORLAG